

5. Оглобин А.А. Планирование и контроль запасов материальных ресурсов предприятий в условиях новой экономической реформы: Дис. канд. эк. наук: 08.00.21. — Свердловск, 1989. — С. 31.

6. Пушкар М.С. Тенденції та закономірності розвитку бухгалтерського обліку в Україні (теоретико-методологічні аспекти). — Тернопіль: Економічна думка, 1999. — С. 74.

7. Бухгалтерський управлінський облік: Навч. посіб. для студентів спец. 7050106 «Облік і аудит / Ф.Ф. Бутинець, Л.В. Чижевська, Н.В. Герасимчук. — Житомир: ЖІТІ, 2000. — С. 313.

8. Н. Білова, А. Бобро та ін. Справжній бух облік: 3-тє вид., перероб. і доп. — Х.: Фактор, 2008. — С.326.

УДК 336.61

Наталія Константюк, к.е.н., доцент

Тернопільський національний технічний університет ім. І.Пулюя, Україна

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Nataliia Konstantiuk

IMPROVEMENT OF FINANCIAL RESOURCES MANAGEMENT OF HIGHER EDUCATION ESTABLISHMENTS

Сучасний фінансовий стан вищих навчальних закладів має в своїй основі декілька факторів, серед яких основну роль відіграють проблеми формування контингенту студентів і проблеми бюджетного дефіциту.

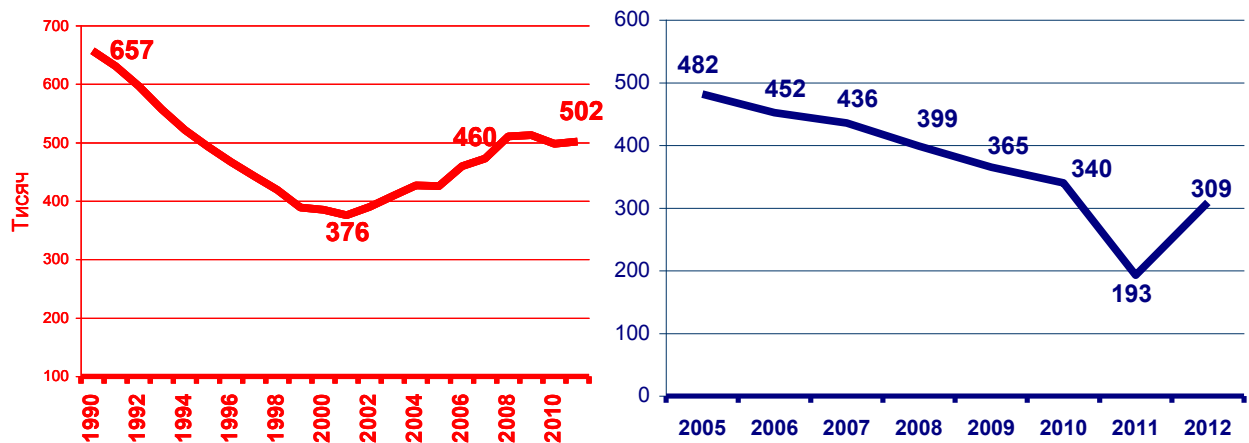

Рис. 1. Чисельність народжених та чисельність випускників середніх шкіл

(Примітка: У 2011 р. тільки 60% випускників 9-х класів перейшли до 10-х класів, 17% вступили до професійно-технічних навчальних закладів і 19% - до вищих навчальних закладів I-II рівнів).

Як видно, вже з 2010 року чисельність випускників вищих навчальних закладів стала значно перевищувати чисельність прийнятих на початковий курс навчання, чого раніше ніколи не спостерігалось в Україні. Це стало наслідком демографічної кризи.

Демографічна криза в Україні в останньому десятиріччі минулого століття, а саме різке падіння кількості народжених дітей, дає зараз свої наслідки у вигляді скорочення кількості випускників середніх шкіл – потенційних абітурієнтів. На рисунку 1 представлено взаємозв'язок цих процесів.

На лівому рисунку представлена динаміка кількості народжених у 1990-2005 рр., а на правому – динаміка кількості випускників середніх шкіл денної форми навчання з проміжком у 17 років. На рисунку чітко видно пряму залежність між чисельністю народжених і чисельність випускників середніх шкіл через 17 років.

Якщо врахувати, що сьогодні – у 2013 році до вищих навчальних закладів вступають випускники 1996 року, то стає очевидним, що ми ще не впали на саме дно прірви. Це відбудеться не раніше 2017 року, коли чисельність випускників шкіл в Україні, не перевищуватиме 250 тисяч.

Таким чином, перший негативний фактор – наслідки демографічної кризи буде негативно впливати ще не менше 5-6-ти років.

Другим чинником сучасного фінансового стану вищих навчальних закладів є державна політика, яка реалізується в обсягах фінансування вищої освіти.

Таблиця 1

Загальні видатки зведеного бюджету на вищу освіту та їх частку в ВВП

Роки	Загальні видатки зведеного бюджету, млн. грн. (в цінах поточного періоду)	У % до ВВП
2000	2285,5	1,3
2005	7934,1	1,8
2009	20966,3	2,3
2010	24998,4	2,3
2011	26619,6	2,0
2012	28076,9	2,0

Видатки із зведеного бюджету в цілому на вищу освіту в 2012 році складали 2 % від ВВП і взагалі не перевищували значення 2,3%, незважаючи на те, що відповідно до Закону України про освіту і науково-технічну політику чітко визначено, що відсоток від внутрішнього валового продукту, який витрачається на освіту, не може бути нижче 10%, третина з якого виділяється на вищу освіту.

Незначне зростання загального обсягу фінансування не компенсує підвищення тарифів на комунальні послуги та цін на матеріали і обладнання. Сучасні обсяги бюджетного фінансування покривають не більше 65% витрат на навчання студентів-бюджетників. Решта витрат покривається за рахунок коштів студентів-контрактників.

Наведені дані говорять тільки про одне – виживати вищим навчальним закладам в сучасних умовах приходиться виключно за рахунок внутрішніх можливостей – диверсифікації надходжень коштів за рахунок надання додаткових освітянських послуг і ефективного управління фінансовими ресурсами.

Досвід багатьох країн, у тому числі і колишніх республік СРСР, свідчать, що ефективне функціонування вищої освіти досягається за рахунок:

- державної політики, спрямованої на підтримку і розвиток вищої освіти в країні;
- ефективного управління фінансовими ресурсами на рівні вищих навчальних закладів.

Отже, для сталого розвитку вищої освіти необхідно змінити підходи до управління фінансовими ресурсами ВНЗ, що проявлятиметься у наступних аспектах:

1) вищий навчальний заклад в сучасних умовах господарювання стає повноцінним суб'єктом підприємницької діяльності, і для цього вуз повинен функціонувати як повноцінний суб'єкт, залишивши централізовані директиви на всіх рівнях управління;

2) керівництво фінансовими потоками вузу повинен здійснювати висококваліфікований фінансовий менеджер, людина, яка добре обізнана із діяльністю фінансових ринків, має багаторічний успішний досвід фінансового управління;

3) вузам слід надати автономію у зароблянні і витрачанні фінансових ресурсів, однак основним видом діяльності повинно залишатися надання якісних освітніх послуг, підготовка висококваліфікованих фахівців, затребуваних на ринку праці.

4) бюджетне фінансування слід здійснювати у відповідності з досягнутими результатами вузу; на мою думку доцільно встановити такі пропорції у бюджетному фінансуванні: обов'язкове – 50%, решта 50 % бюджетного фінансування необхідно заробити високими результатами.

Запровадження вищевказаних заходів у діяльності вузів дозволить суттєво покращити їхній фінансово-економічний стан, забезпечити якісне надання освітніх та наукових послуг, а також створити передумови для ефективного функціонування вищої освіти у суспільстві.

Використана література

1. Остудімова В.А. Зарубіжний досвід фінансового забезпечення вищої освіти / В.А. Остудімова // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2009. – № 4. – С.301-306.

2. Яковенко Л.І. Економічні основи модернізації вищої освіти в умовах становлення економіки знань: монографія. / Л.І. Яковенко, О.В. Пашенко. – Полтава: Скайтек, 2011. – 216с.

3. Financing higher education in a global market / Steve O. Michael and Mark A. Kretovics, Algora Publishing, New York, 2005 – 341p.

4. Higher Education Institutions in Europe. Report to the European Commission, [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.utwente.nl/cheps/documenten/engreport05institutional profiles. pdf> .

УДК 336.6

Наталія Константюк, к.е.н., доцент, Олег Мазур, ст. гр. БФ-41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ШЛЯХИ І РЕЗЕРВИ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Nataliia Konstantiuk, Oleg Mazur

WAYS AND RESERVES OF INCREASING PROFITABILITY

Головною метою діяльності кожного підприємства є одержання прибутку, адже розмір прибутку - потужний важіль динамічного розвитку виробництва та економіки країни в цілому.

Прибуток є формою доходу підприємця, який вклав свій капітал з метою досягнення певного комерційного успіху, проте він характеризує лише ту частину доходу, яка «очищена» від затрат, понесених на здійснення цієї діяльності. Узагальнюючим фінансовим показником діяльності підприємства є його балансовий прибуток - загальна сума прибутку підприємства від усіх видів діяльності за звітний період. Відповідно до чинних в Україні положень (стандартів) бухгалтерського обліку, загальний прибуток підприємства складається з прибутку, отриманого підприємством